

MARGONAUTÁK

Írások Margócsy István 60. születésnapjára

Szerkesztők

Csörsz Rumen István, Hegedüs Béla, Vaderna Gábor (I. rész)

Ambrus Judit, Bárány Tibor (II. rész)

Munkatárs: Teslár Ákos (II. rész)

rec.iti

Budapest • 2009

[<http://rec.iti.mta.hu/rec.iti>]

SZILASI LÁSZLÓ

Hazai lapka

(Michael Curtis Darr és Adam Thomas Eaton emlékére)

„Everybody liked Lily Of The Valley!”

„Come on, Yogi Bear!”

„To be absent from the body
is to be present with the Lord.”

1999-ben, egy nyári reggelen, három héttel azután, hogy haza látogatott Amerikából, a kisebbik öcsém iratosdombi sógora egy elhagyatott, pusztai kereszteződésben halálos autóbalesetet okozott a vadonatúj, kaliforniai rendszámú Buickjával. Az áldozat a szomszéd falu leggazdagabb emberének volt a fia. A fiú ikertestvére és az apa bosszút akartak, végeláthatatlan pereskedés kezdődött. A vagyonokért felfogadott pesti sztárügyvédek végül egy év börtönben egyeztek meg: a védelem az áldozat ripityára tört muzeális Volgájában talált fényesre koptatott baseball-ütőre, a cipősdoboznyi marihuánára, meg a kilenc haragoszöld San Pedro-kaktuszra (*Echinopsis pachanoi*) alapozta érvelését. Amikor aztán letöltötte egy éves büntetését, és végül, nagy nehezen mégiscsak vissza tudott utazni az Államokba, Attila nekem ajándékozta kedvenc baseball-sapkáját. Középen a **kék alapon fehér SD-logó**, azokból a nagy, szögletes betűkből; a tompa-piros, durva szövetre lila fonállal hímezte köré a gép, hogy **SAN DIEGO PADRES BASEBALL CLUB**; hátul meg a **pufók kis ferences atya**, fellebbenő habitusában hatalmasat lendít aránytalanul nagy ütőjével, és láthatóan már most teljesen bizonyos benne, hogy ki fogja vágni a labdát a stadionból. A kedvenc csapat. A sapka végig vele volt a börtönben, ölni tudott volna érte, ahogy fogalmazott, de most már nem számít, majd odakint veszek magamnak egy másikat, legyen a tiéd. Azóta, jobb híján, meg felkészülésként is, hátha küld majd egyszer egy ingyen jegyet, rendszeresen látogatom az *official site*-ot. Hírek, képek, meg töménytelen mennyiségű precíz statisztika. Megkedveltem; végeredményben, mint bármi másra, ami alaposan dokumentálva van, erre is rá lehet építeni egy kultuszt.

Attiláról azóta sem hallottam. Utoljára akkor írt nekem, talán a kívülállók is emlékeznek még rá, amikor a Padres otthonában, a PETCO Parkban 2002 tavaszán,

egészen pontosan április 23-án este, látványos csinnadratta, déli szabású nagy gyász-pompa közepette, feltárták, majd visszatemették a hazai bázist. Ilyesmire azelőtt még sohasem volt példa a liga történetében, tele volt vele az oldal.

Hogy érthető legyen: a **baseball**-pálya legendás, gyémánt (*diamond*) alakú alaprajzán a hazai bázist (*home base*) egy ötszögletű gumilemez jelzi, amelyet hazai lapkának (*home plate*) neveznek. A **hazai lapka** valójában egy speciális, ötoldalú, fehérített gumilap. Egy 17 hüvelyk (43,2 cm) oldalhosszúságú négyzet, amelynek két sarkát oly módon távolították el, hogy egyik széle 17 hüvelyk hosszú, a két szomszédos oldal $8\frac{1}{2}$ hüvelyk (21,6 cm), a megmaradó két oldal pedig 12 hüvelykes (30,5 cm) és olyan szögben áll, hogy csúcsot képez. A hazai lapkát úgy helyezik el, hogy csúcsa a hazai bázistól az egyes és hármas bázisok irányába húzódó vonalak metszéspontjában áll, a 17 hüvelykes széle a dobógumi felé néz, a két 12 hüvelykes széle pedig egybeesik az egyes és hármas bázisvonalakkal. A hazai lapka felső széleit lefaragják, legömbölyítik, majd a föld felszínével egy vonalban, hagyományosan öt ponton, gondosan és (többnyire végelegesen) rögzítik.

A hazai lapka kiemelésének majd visszahelyezésének különös műveletsorát ez esetben az indokolta, hogy szűk fél évvel Gerik Baxter 2001. július 29-i tragikus halála után a **San Diego Padres** baseball-csapatá újabb két meghatározó játékosát veszítette el egy emlékezetes autóbalesetben.

Mike Darr 25, Adam Eaton 24 éves volt. Mindketten 2002. február 21-én haltak meg, az Arizona állambeli Peoria határában, a meredek 101-es úton, egy kicsiny, félig elfeledett ferences rendház közelében. A játékosok a Padres szokásos tavaszi edzőtáborából indultak hazafelé, a gépkocsit Mike Darr vezette. Darr és barátja, Eaton, akik nem csatolták be a biztonsági övüket, azonnal életüket veszítették a balesetben. A másik két csapattárs, Akinori Otsuka és Ben Howard életét megmentette a biztonsági öv, meg a san diegói Sharp Memorial Hospital intenzív osztályának hidegvérű és legendásan hozzáértő stábjá. A hivatalos rendőrségi vizsgálat szerint Mike Darr a baleset idején „jogi értelemben” részeg volt. A február 22-i temetésen mintegy 15.000-en vettek részt: a hamvakat Mission Beach-nél, sikoltozó sírályok felhőjében, egy közönséges halászcsonokról szórták bele a Csendes-óceánba. Mezszámaikat (Darr 9-esét és Eaton 44-esét) csapatuk azonnal visszavonultatta.

Michael Curtis „Lily Of The Valley” **Darr** 1976. május 5-én született a California állambeli Coronában. Az MLB-ben (*Major League Baseball*) 1999. május 23-án debütált, a San Diego Padres csapatában. 2001-ben összesen 105 alkalommal lépett pályára, ebből 73-szor kezdőjátékosként. A szezon 2001. augusztus 31-én ért véget a számára, amikor Danny „Karunga” Battistuta (az *Arizona Diamondbacks* védője)

szilánkosra rúgta a jobb könyökét. Csapatában külső védőként (*outfielder*) tevékenykedett, 830–850 körüli védekezési átlaggal (*fielding percentage*), 273-as ütési átlaggal (*batting average*), 67-es RBI-vel (*run batted in*), és 5 hazafutással (*home run*). Becenevét természet-tudományos érdeklődése nyomán kapta. Amikor ugyanis olvasmányából hírért vette, hogy a reichenbergi egyetem tudós kutatói szerint az emberi spermák, megérezvén a **gyöngyvirág** illatát, izgatottá válnak, majd megduplázzák, esetenként megháromszorozzák haladási sebességüket, s hogy ennek a különös és váratlan felfedezésnek akár a meddőség bizonyos fajtáinak gyógyításában is szerepe lehet, az öltözőbeli beszélgetések során oly lelkesedéssel és oly gyakran adta át ezt az információt játékosársainak, hogy végül rajta maradt – a csapatában betöltött szerepét egyébként egészen pontosan kifejező – gyöngyvirág (*lily of the valley*) név. Darrt felesége Natalie, és két fia, Michael Jr. és Matthew gyászolja.

Adam Thomas „Yogi Bear” **Eaton** 1977. november 9-én született a Washington állambeli Seattle-ben. A profi ligában 2000. május 30-án debütált, a San Diego csapatában. 2001-ben összesen éppen 101 alkalommal lépett pályára, ebből 75-ször kezdőjátékosként. Az ő szezonja júliusban ért véget: otthonában, a **ZABHEGYEZŐ** (*The Catcher in the Rye*) 1988-as filmváltozatának megérkeztekor, a DVD-csomag kibontása közben, a celofánborítás eltávolítása során köldökön szúrta magát egy japán zöldségámozó késsel. Életét csak a gyors orvosi beavatkozás mentette meg, felépülése után 2001. október 7-én lépett először pályára. Csapatában kezdő dobóként (*starting pitcher*) alkalmazták. 68–63-as győztes-vesztes (*Win-Loss*) aránnyal, 2.30–2.35 körüli ERA (*earned run average*) átlaggal dolgozott, az utolsó idényében általa kiejtett ütőjátékosok száma (*strikeouts*) pedig mindösszesen 820 volt. Becenevét – a közvélekedéssel ellentétben – nem a Magyarországon Maci Laciként ismert rajzfilm-figuráról, **Yogi Bear**-ről, hanem a figura névadójáról, Lawrence Peter „**Yogi**” **Berráról**, a baseball-történelem talán legnagyobb hatású elkapó játékosáról (*catcher*) kapta. Egy alkalommal ugyanis a *Sacrifice Bunt* (*Feláldozott Pöci*) nevű san diegói étterem kapcsán idézte a szentenciáiról is ismert Berra egyik híres mondását: „Már senki nem jár oda: túlságosan zsúfolt!” („*Nobody goes there no more, it's too crowded!*”) Eaton saját bevallása szerint ugyan nem ismerte a mondás eredetijét, idézete nem volt szándékos, a mondatot teljes mértékben a sajátjának tartotta, de a név így is rajta maradt, s ő haláláig büszkén viselte azt. Eatont édesanyja, testvére, Camille, és barátnője, Denay Zamorra gyászolja.

Néhány perccel azután, hogy Darr szeretett 1952-es **Buick Roadmaster Riviera**-ja (egyébként ez volt az a típus, amiről az oroszok az 1956-ban bemutatott híres, „szarvasos” **Volga M 21-est** mintázták) szerteszéjjel zúzódott az arizonai sziklák és kaktuszok között, a ferences atyák gyors telefonhívására az orvosok máris a helyszínen teremték, s néhány perccel később a rendőrség is megérkezett. Azt az olajfoltos,

rozsdával szennyezett kis lapocskát azonban, aminek végül a PETCO Park hazai lapkája alatt készítettek végső helyet a csapat vezetői, csak hetekkel később találta meg a hivatalos nyomozati eredményeken túliakra már-már mániákusan vadászó Denay. Az iskolai kockás füzetből kitépett kis papírdarabka az ablaküveg mentén becsúszott a jobb oldali ajtó előregedett és összegyűrődött fémlemezei közé.

Az összetört Buickból kimentett, ma a San Diego Padres Baseball Club hazai lapkája alatt őrzött, s ennyiben számunkra végérvényesen hozzáférhetetlenné vált papírlapon álló szöveg – Denay Zamorra betűhúnek szánt átíratában – a következőképpen szól:

Morning

*Last night I saw a handsome bear in my dream,
He was the one who made my bed a mess,
And it could well be – I sat up frightened,
(what a world, oh my! What a world I say!)
It could well be that I am an abandoned lily of the valley
Now on the belly-button of this bear.*

A balesetet szerencsésen, mindennemű maradandó sérülés nélkül túlélte csapattársak, Ben Howard és Akinori Otsuka, egybehangzóan állítják, hogy az első üléseken ülő barátaik, Darr és Eaton, Mikey és Ed, „Gyöngyvirág” és „Maci Laci”, megrögzött szokásuk szerint ezt a titokzatos eredetű, különös kis dalt énekelgették közösen a 101-es út kanyarulataiban is, egészen a legeslegutolsó pillanatig. És aztán a csattanás, meg a hirtelen mindent betöltő, brutális, nyers-zöld **kaktusz**bűz.

*

A fenti szövegben elmondott történet bizonyos mértékig a fantázia szüleménye. Radnóti Miklós *Eaton Darr strófái* közül való, *Reggel* című versét *Czakó László* fordította le kaliforniai angolra. Az eredeti magyar nyelvű szöveg – mint jól tudjuk – a következőképpen szól:

Reggel

*Egy szép medvével álmodtam ma éjjel,
az túrta így az ágyam szerteszéjjel.
S az is lehet – ültem fel megriadtan én
(milyen világ, ó jaj! milyen milyen világ!),
az is lehet, hogy elhagyott kis gyöngyvirág
vagyok most én a medve köldökén.*